

Comisia
Europeană

Monitorul educației și formării 2014

România

1. Indicatori cheie și criterii de referință

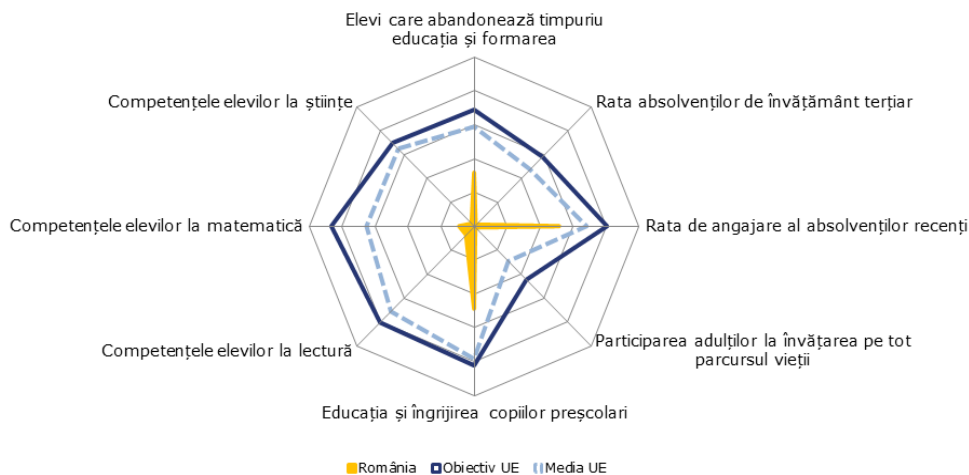
	România		Tendință	Media UE28		Obiectiv Europa 2020 / Valoare de referință		
	2010	2013		2010	2013			
Obiectiv major Europa 2020								
1. Persoane care părăsesc timpuriu sistemul de educație și de formare profesională (18-24 ani)	18,4%	17,3%	▼	13,9%	12,0%	Obiectiv UE: 10% Obiectiv național: 11,3%		
2. Urmarea formelor de învățământ terțiar¹ (30-34 ani)	18,1%	22,8%	▲	33,6%	36,9%	Obiectiv UE: 40% Obiectiv național: 26,7%		
Criterii de referință Educație și formare 2020								
3. Educația și îngrijirea copiilor preșcolari (copii de la 4 ani până la vârsta începerii educației obligatorii)	88,0% ⁰⁹	85,5% ¹²	▼	92,1% ⁰⁹	93,9% ¹²	95%		
4. Competențe de bază Rezultate slabe (elevi de 15 ani: nivelul 1 sau sub nivelul 1 al studiului PISA)	Lectură	40,4% ⁰⁹	37,3% ¹²	▼	19,7% ⁰⁹	17,8% ¹²	15%	
	Matematică	47,0% ⁰⁹	40,8% ¹²	▼	22,3% ⁰⁹	22,1% ¹²	15%	
	Științe	41,4% ⁰⁹	37,3% ¹²	▼	17,8% ⁰⁹	16,6% ¹²	15%	
5. Mobilitate în scop educațional	Formare profesională inițială (IVET)	0,2%	0,3% ¹²	▲	0,6%	0,7% ¹²		
	Educație superioară	a. Elevi care participă la programe Leonardo da Vinci ca procent din studenții din învățământul profesional la nivelul 3 al ISCED	-	0,2% ¹²	:	-	1,2% ¹²	
		b. Studenți Erasmus proveniți din străinătate ca procent din populația de studenți din țara gazdă	1,3%	2,4% ¹²	▲	6,0%	6,9% ¹²	
6. Rata de ocupare a forței de muncă în rândul absolvenților recenți (20-34 ani) care au părăsit sistemul de învățământ cu 1-3 ani înainte de anul de referință	ISCED 3-6	71,2%	66,8%	▼	77,4%	75,5%	82%	
	ISCED 3-4	61,3%	55,5%	▼	72,1%	69,5%		
	ISCED 5-6	81,9%	76,2%	▼	82,7%	80,9%		
7. Participarea adulților la învățarea pe tot parcursul vieții (25-64 de ani)	1,3%	2,0%	▲	9,1%	10,5% ^b	15%		
Alți indicatori Educație și formare 2020								
8. Investiții în educație și formare profesională	a. Cheltuieli publice generale pentru educație (% din PIB)	3,3%	3,0% ¹²	▼	5,5%	5,3% ¹²		
	b. Cheltuieli anuale pentru instituții educaționale publice și private per elev/student în EUR PPS	ISCED 1-2	1.717 EUR	1.551 EUR ¹¹	▼	6.063,74 EUR ^e	6.297,16 EUR ^{11, e}	
		ISCED 3-4	1.723 EUR	1.540 EUR ¹¹	▼	7.022,35 EUR ^e	6.650,87 EUR ^{11, e}	
	ISCED 5-6	3.033 EUR	3.255 EUR ¹¹	▲	9.764,30 EUR ^e	9.474,80 EUR ^{11, e}		
9. Competențe transversale	Competențe informatice	a. Elevi în clasa a IV-a (ISCED 1) care utilizează calculatoarele la școală	: ⁰⁷	37,8% ¹¹	:	60,7% ⁰⁷	64,7% ¹¹	
		b. Persoane cu vârsta între 16-74 ani cu înalte competențe informatice ¹	9,0% ⁰⁹	8,0% ¹²	▼	25,0% ⁰⁹	26,0% ¹²	
	Rezolvarea problemelor în medii cu nivel tehnologic ridicat	c. Persoane cu rezultate slabe (fără experiență sau cu experiență informatică insuficientă) ²	:	: ¹²	:	:	16,9% ^{12, UE17}	
		d. Persoane cu rezultate bune (nivel PAAC 2 sau mai ridicat)	:	: ¹²	:	:	33,2% ^{12, UE13}	
	Competențe antreprenoriale	e. Persoane cu vârsta între 18-64 de ani care consideră că dispun de competențele și cunoștințele necesare pentru a începe o afacere	:	46,0%	:	:	42,3% ^{a, UE18}	
	Competențe de limbi străine	f. Elevi ISCED 2 cu nivel de competență B1 sau mai ridicat pentru prima limbă străină ³	:	: ¹¹	:	:	43,5% ^{11, UE13}	
		g. Elevi ISCED 2 care învață 2 sau mai multe limbi străine	94,7%	95,4% ¹²	▲	60,6%	63,0% ¹¹	
10. Competențe de bază ale adulților	Competențe în materie de scris și citit	Persoane cu rezultate slabe (<nivel de competență PAAC 2)	:	: ¹²	:	19,9% ^{12, UE17}		
		Persoane cu rezultate bune (nivel PAAC 3 și >)	:	: ¹²	:	43,3% ^{12, UE17}		
	Competențe numerice	Persoane cu rezultate slabe (<nivel de competență PAAC 2)	:	: ¹²	:	23,6% ^{12, UE17}		
		Persoane cu rezultate bune (nivel PAAC 3 și >)	:	: ¹²	:	40,9% ^{12, UE17}		
11. Competențe pentru viitoarea piață a muncii Schimbare estimată a ocupării în perioada 2010-2020 în %	Calificare înaltă	:	+23,5%	:	:	+12,4%		
	Calificare medie	:	-0,1%	:	:	+2,1%		
	Calificare slabă	:	-14,1%	:	:	-13,2%		
12. Profesori	a. Profesori cu vârsta >50 de ani care predau în instituții publice și private la nivelurile 2-3 ale ISCED, ca % din numărul total de profesori care predau în ISCED 2-3 ⁴	30,3%	29,0% ¹²	▼	:	: ¹²		
	b. Procentajul profesorilor care au întreprins activități de dezvoltare profesională în ultimele 12 luni	:	83,3%	:	:	84,6% ^{UE19}		
13. Educație și formare profesională	Procentajul elevilor din învățământul profesional la nivelul 3 al ISCED	63,8%	61,9% ¹²	▼	50,1%	50,4% ¹²		

Sursă: CEDEFOP: 11/EAC: 5ab/Sondajul European privind Competențele Lingvistice (ESLC): 9f/Eurostat (COFOG): 8a/Eurostat (ISS): 9b/Eurostat (AFM): 1, 2, 6, 7/Eurostat (UOE): 3, 5, 8b, 9 g, 12a, 13/Global Entrepreneurship Monitor: 9 E/IEA TIMSS: 9a/OECD (PIAAC): 9cd, 10/OCDE (PISA): 4/OECD (TALIS): 12b.

Note: ⁰⁷ = 2007, ⁰⁸ = 2008, ⁰⁹ = 2009, ¹⁰ = 2010, ¹¹ = 2011, ¹² = 2012, a = medie neponderată, b = pauză, e = estimare, p = provizorie.

¹ = după efectuarea a 5-6 activități specifice pe calculator. Se recomandă prudență în interpretarea comparabilității în timp, date fiind evoluțiile în implementarea întreprinderilor referitoare la competențele informatice, ² = rezultatele vizează persoanele fără experiență în domeniul informatic sau care nu au promovat testul TIC, ³ = media competențelor testate în domeniul precum lectură, ascultare, scris, ⁴ = în unele state membre, nivelul 3 al ISCED include nivelul 4 (CZ, EE, ES, IE, NL, FI, UK), în timp ce în altele (IT, LU, NL) sunt raportate doar cifrele privind instituțiile publice.

Figură: Poziția în raport cu cei mai buni (poligonul exterior) și cu cei mai slabi (centru)

Sursa: Calcule efectuate de DG Educație și Cultură, bazate pe date de la Eurostat (LFS 2013 și UOE 2012) și OCDE (PISA 2012). Notă: Toate punctajele sunt stabilite între un maximum (cei mai buni, vizualizați pe poligonul exterior) și un minimum (cei mai slabi, vizualizați în centrul graficului).

2. Principalele provocări

Proportia urmării învățământului terțiar în România a crescut în mod constant cu cel puțin un punct procentual pe an în perioada 2010-2013. În schimb, disponibilitatea educației și a formării profesionale, relevanța sa pentru piața forței de muncă și implicarea întreprinderilor în procesul de învățare și ucenicie la locul de muncă rămân scăzute. Persistă discrepanțe importante ale competențelor pentru absolvenții de învățământ terțiar, iar legătura dintre mediul de afaceri și mediul academic rămâne slabă, după cum arată rata ridicată a șomajului și faptul că mulți absolvenți de facultate lucrează în profesii pentru care nu au fost instruiți sau în locuri de muncă care necesită un nivel mai scăzut de calificare. Participarea la activități de învățare pe tot parcursul vieții continuă să fie printre cele mai scăzute din UE. Rata abandonului școlar, care afectează în special persoanele de etnie romă, este încă una dintre cele mai ridicate din UE, fiind în prezent mai mare decât înainte de 2010.

Recomandările specifice fiecărei țări (CSR) pentru semestrul european 2014 în domeniul educației și formării profesionale vizează:

- (i) creșterea calității și a accesului la educație și formare profesională (EFP), ucenicie, învățământ terțiar, precum și a învățării pe tot parcursul vieții și adaptarea acestora la nevoile pieței forței de muncă;
- (ii) asigurarea unui acces mai bun la educația și îngrijirea copiilor preșcolari;
- (iii) creșterea prezenței școlare și reducerea abandonului școlar (inclusiv pentru romi), printr-o abordare a parteneriatului și un mecanism solid de monitorizare.

3. Îmbunătățirea eficienței și eficacității resurselor

3.1 Investiții în educație

Cheltuielile publice generale pentru educație ca procent din PIB sunt cele mai mici din UE, cu o marjă substanțială, și au scăzut în mod constant de la începutul crizei, ajungând la 3 % în 2012¹. În conformitate cu Programul de Convergență 2014-2017 al României, cheltuielile publice totale au crescut la 3,3 % din PIB în 2013 și se așteaptă să rămână la acest nivel până în 2020.

Școlile din comunitățile dezavantajate au resurse limitate și, de regulă, nu reușesc să pună în aplicare activități suplimentare de sprijin adresate elevilor cu risc de abandon școlar. Acestea pot acoperi numai nevoile de bază (costuri administrative și salariile profesorilor) și dispun de resurse insuficiente pentru astfel de inițiative.

Investițiile au scăzut într-o serie de domenii, inclusiv educația și îngrijirea copiilor preșcolari, competențele de bază și persoanele care părăsesc timpuriu sistemul de educație și de formare profesională².

¹ Date Eurostat.

² Date Eurostat.

3.2 Accentul pe profesori

Sondajul internațional OCDE privind predarea și învățarea (*Teaching and Learning International Survey – TALIS*) din 2013³ a produs următoarele constatări principale pentru România:

- Evaluarea este universală (potrivit conducerii școlilor) și doar 3 % din cadrele didactice nu au primit feedback în școlile unde lucrează în prezent (față de media UE de 17 %). O mare parte dintre cadrele didactice simt că pot motiva elevii care arată un interes scăzut în activitatea școlară (89 % comparativ cu media UE de 71 %). De asemenea, un procent relativ ridicat de profesori consideră că profesia de cadru didactic este apreciată în societate (35 % comparativ cu media UE de 18 %).
- Procentul profesorilor care iau parte la un program pregătit oficial în primul lor post permanent (51 %) și care au desfășurat anumite activități de dezvoltare profesională în ultimele 12 luni (83 %) este aproape de media UE. Doar 26 % dintre cadrele didactice utilizează tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru proiecte studentești sau activități didactice (media UE este de 34 %).
- Procentul mare de cadre didactice care lucrează în școli unde conducerea raportează un deficit de personal calificat (58 %, comparativ cu o medie UE de 36 %) sugerează un potențial domeniu cu probleme.

Universitățile formează viitori profesori pentru ciclul secundar inferior printr-un modul pedagogic opțional în completarea subiectului principal de specializare al studenților. Predarea nu este o profesie atractivă din punct de vedere financiar în România și, în general, studenții frecventează modulul pentru a-și asigura o opțiune suplimentară pe piața forței de muncă. Modulul se bazează pe teorie, iar calitatea sa variază foarte mult între universități, în funcție de capacitatea acestora de a atrage formatori profesioniști cu experiență relevantă în metode moderne de predare.

Formarea inițială pentru viitoarele cadre didactice din învățământul primar este furnizată de colegii postliceale și durează trei ani. Aceasta nu acordă suficientă atenție unor teme specifice, cum ar fi integrarea copiilor cu nevoi speciale, includerea minorității rome sau abordarea dificultăților de învățare ale elevilor.

Un proiect finanțat din Fondul Social European desfășurat în contextul testelor referitoare la Tendințele privind studiul matematicii și științelor la nivel internațional (*Trends in International Mathematics and Science Study – TIMSS*) și la Progresele înregistrate în ceea ce privește lectura școlară la nivel internațional (*Progress in International Reading Literacy Study – PIRLS*) a implicat servicii de formare în cadrul cărora s-au prezentat cadrelor didactice o serie de exemple de bune practici în matematică, știință și lectură, acestea fiind invitate să adapteze, să dezvolte și să contextualizeze noi probleme pentru a asigura o învățare mai eficientă. Cadrele didactice au pus în aplicare noi abordări în clasele lor în timp ce primeau instrucțiuni online.

4. Creșterea șanselor de angajare

4.1 Învățarea la locul de muncă, ucenicia și învățarea în rândul adulților

Participarea elevilor din învățământul secundar superior la educația și formarea profesională rămâne peste media UE (61,9 % față de 50,4 % în 2012)⁴. Cu toate acestea, tranziția către piața forței de muncă a participanților la educație și formare profesională depinde de examenul național final (bacalaureat), iar liceele profesionale înregistrează cel mai mic nivel de promovare (38 %, comparativ cu 76 % în învățământul general în 2013). De asemenea, rata abandonului școlar în cadrul acestora a fost de 5,3 % în 2012, comparativ cu doar 2,1 % în învățământul secundar superior general⁵.

Conform Planului României de implementare a Garanției pentru Tineret, rata de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor cu studii secundare superioare și post-secundare non-terțiare (nivelurile 3 și 4) a fost de 29,4 % în 2012, față de 43,5 % pentru UE-28 în ansamblul său. Procentul tinerilor care nu sunt angajați și nu sunt în sistemul de educație sau în cel de formare profesională (NEET) a fost de 16,8 %, cu 0,4 puncte procentuale sub nivelul din 2011 (17,2%) și cu 3,6 puncte procentuale peste media UE. Procentul NEET pentru femeile tinere a fost mai ridicat: 18,6 %, comparativ cu 13,5 % în UE-28.

³ <http://www.oecd.org/edu/school/talis.htm>.

⁴ Date Eurostat.

⁵ Aceasta înseamnă că 26 185 de elevi EFP nu au terminat studiile, conform Institutului Național de Statistică.

În ceea ce privește participarea adulților cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani la învățarea pe tot parcursul vieții, România nu a înregistrat progrese semnificative în ultimii ani. Proportia de 2 %⁶ din 2013 este a doua cea mai redusă din UE și este cu mult inferioară mediei UE (10,4 %). Participarea adulților, în special a femeilor, la învățarea pe tot parcursul vieții este foarte scăzută, în special în rândul persoanelor cu o calificare inferioară și a celor din mediul rural.

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 117/2013 a creat cadrul legal pentru o nouă componentă de educație și formare profesională (EFP) în sistemul de învățământ. Noile cursuri EFP de trei ani vor începe în anul școlar 2014-2015, cu programe care acoperă obiective de învățare și care implică ore de predare corespunzând claselor de liceu a IX-a și a X-a. Acestea au fost necesare pentru a putea lua în considerare component EFP în cadrul sistemului de învățământ obligatoriu și pentru a permite elevilor absolvenți ai școlilor profesionale să își continue studiile în clasele a XI-a și a XII-a de liceu. Din păcate, curriculumul este încă supraîncărcat, cu un procent ridicat de învățare bazată pe teorie și nu au fost introduse reglementări specifice privind învățarea la locul de muncă.

Sistemul de formare profesională bazat pe învățarea la locul de muncă lansat în 2012 nu a atras mulți elevi. De asemenea, disponibilitatea depinde de nivelul de interes în rândul întreprinderilor, care este destul de scăzut, în special având în vedere criza economică și financiară. Consilierea și orientarea reprezintă o provocare (la fel precum în cazul învățământului general).

România va pune în aplicare Garanția pentru Tineret pentru 2014-2015, care va oferi tinerilor o varietate rezonabilă de oportunități de a găsi un loc de muncă sau de a beneficia de servicii mai bune de plasare a forței de muncă, inclusiv prin introducerea unei componente obligatorii de orientare, în conformitate cu Recomandarea Consiliului din 22 aprilie 2013. Garanția pentru Tineret va pune un accent mai mare pe inițiativele care combină ocuparea forței de muncă cu pregătirea, permițând astfel tinerilor să își perfecționeze competențele pe care le-au dobândit prin educația inițială și să dezvolte noi competențe prin ucenicie și stagii.

Inițiativele de politică planificate vor stimula dezvoltarea de programe de ucenicie pentru absolvenții de învățământ inițial secundar și profesional, precum și de stagii de practică pentru absolvenții de învățământ terțiar. Se urmărește implicarea părților interesate în furnizarea de servicii și o gamă mai largă de interese în elaborarea și punerea în aplicare a reformelor și inițiativelor. De asemenea, sunt prevăzute mecanisme de monitorizare și de evaluare. Printre provocările întâmpinate în punerea în aplicare a Garanției pentru Tineret se numără capacitatea administrativă insuficientă, lipsa unei game largi de măsuri de activare și de formare și educație pentru tineri, precum și implicarea limitată a sectorului privat în programe de ucenicie, inițiative de formare dublă și stagii pentru absolvenții de facultate.

Barierile legate de cerere și ofertă influențează în prezent dezvoltarea învățării pe tot parcursul vieții, inclusiv lipsa de programe flexibile și relevante de formare bazate pe parteneriatul social și accesul limitat la sisteme de validare și certificare a învățării anterioare. O strategie de învățare pe tot parcursul vieții, aflată în curs de dezvoltare cu sprijinul Băncii Mondiale și care ar trebui să fie adoptată până la sfârșitul anului 2014 se va concentra asupra stimulentele pentru participarea și accesul la învățare pe tot parcursul vieții, consolidând relevanța formării profesionale inițiale în general și îmbunătățind parteneriatul între toate părțile interesate de învățarea pe tot parcursul vieții.

4.2 Modernizarea și internaționalizarea învățământului superior

România se află pe penultimul loc în UE în ceea ce privește proporția urmării învățământului terțiar (22,8 % în 2013 pentru persoane între 30-34 ani, procentul femeilor depășind cu puțin pe cel al bărbaților). Aceasta a crescut în mod constant cu cel puțin un punct procentual pe an în perioada 2010-2013, apropiindu-se de ținta națională pentru 2020 de 26,7 %⁷. Date recente indică un prognostic negativ, cu o scădere semnificativă a ratelor brute de înscriere și de absolvire în ultimii trei ani, care pune în pericol atingerea obiectivului. În anul universitar 2012-2013, doar 31 % din tinerii cu vârste cuprinse între 19 și 23 ani au fost înscriși în învățământul superior, comparativ cu 53,3 % în anul 2007. În mod similar cu alte sectoare de învățământ, proporția brută a înscrierilor în învățământul superior maschează un decalaj tot mai mare între zonele urbane și rurale: 43,4 % dintre elevii din mediul urban, dar numai 16 % dintre elevii din mediul rural⁸.

Relevanța studiilor universitare pentru piața forței de muncă reprezintă o preocupare majoră. Diplomele sunt insuficient aliniate la nevoile angajatorilor și la cerințele pieței forței de muncă, iar această discrepanță a crescut

⁶ Date Eurostat.

⁷ Date Eurostat.

⁸ Institutul Național de Statistică.

În ultimii ani. Conform Planului României de implementare a Garanției pentru Tineret, rata de ocupare a forței de muncă în rândul absolvenților de facultate cu vârsta între 15 și 24 ani a fost de 39,7 % în 2012, ea scăzând în ultimii ani, în special în cazul femeilor.

Serviciile de consiliere și de orientare sunt în continuare subdezvoltate la acest nivel de educație, iar studenții se confruntă cu schimbări serioase de carieră după absolvire; cei mai mulți obțin un loc de muncă în alte domenii decât cele în care au fost instruiți efectiv sau acceptă locuri de muncă care necesită calificări inferioare.

Alte provocări importante se referă la proporția scăzută a cadrelor didactice din învățământul superior implicate în cercetarea științifică, precum și cooperarea limitată dintre mediul academic și sectorul privat în domenii de inovare. De asemenea, internaționalizarea universităților românești este un proces lent, cu puține parteneriate active cu universități din străinătate.

În conformitate cu recomandările specifice de țară pentru 2013 ale Consiliului, s-au depus eforturi pentru a pune în aplicare noi mecanisme instituționale în învățământul superior, cu scopul de a continua reformele începute în 2011.

România a pus în aplicare mai multe proiecte strategice în învățământul superior, care sunt orientate spre creșterea capacității instituționale și administrative atât la nivel de universitate, cât și la nivel de sistem. Activitatea în cadrul proiectului strategic „Absolvenții și piața muncii”, care vizează să ofere o bază de date cuprinzătoare privind absolvenții de învățământ superior și statutul lor profesional după un an de la absolvire, este preluată în 2014/2015 în cadrul unui nou proiect strategic având în mare parte aceleași obiective. Accentul este plasat pe dezvoltarea unei metodologii pentru înregistrarea și analiza tranziției absolvenților învățământului superior către piața forței de muncă pentru a influența viitoarele procese de elaborare a politicilor. Analizele și rapoartele sunt puse la dispoziția universităților în mod direct, astfel încât (în conformitate cu autonomia universitară și cu dezvoltarea strategică) acestea își pot adapta programele lor educaționale. De asemenea, proiectul își propune să integreze informațiile și cunoștințele dobândite din Registrul Național al Studenților din Învățământului Superior.

„Politici publice documentate pentru învățământul superior” (*Informed public policies for higher education*), un al doilea proiect strategic, înregistrează informații cu privire la traiectoria educațională a studenților, de la prima înscriere în instituțiile de învățământ superior până la ultima absolvire. Finalizat în mai 2014, proiectul a avut ca obiectiv principal crearea unui organism – Consiliul Național de Statistică și Prognoză pentru Învățământul Superior – și furnizarea datelor și a instrumentelor necesare pentru funcționarea acestuia. În prezent, consiliul are la dispoziție un sistem integrat de baze de date, colectând date de la toate universitățile pe o platformă unică.

4.3 Competențe transversale, relevanța competențelor și a mobilității în scop educațional, noi tehnologii și modalități de predare

Un studiu CEDEFOP⁹ privind discrepanța competențelor în Europa arată că doar o treime din lucrătorii români au competențe care corespund locului lor de muncă actual. 39,8 % sunt supracalificați, în timp ce doar 13,5 % sunt subcalificați. Acest lucru se reflectă în proporția scăzută de întreprinderi românești care se confruntă cu dificultăți în recrutarea de personal pentru locuri de muncă calificate: 30 %, comparativ cu 36 % la nivelul UE. Dimpotrivă, peste 11 % din întreprinderi au declarat că întâmpină dificultăți în recrutarea de personal pentru locuri de muncă necalificate; media UE în acest caz este de 10 %. CEDEFOP estimează că ocuparea forței de muncă în locuri de muncă de înaltă calificare în România va crește mai repede decât media UE până în 2020, în timp ce ocuparea forței de muncă în locuri de muncă cu grad mediu de calificare este de așteptat să scadă mai rapid decât media.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 918/2013 a fost finalizat și s-a adoptat un Cadrul național al calificărilor. Acesta va acoperi toate subsistemele de calificări naționale, instrumentele adiacente (registrele de calificări) și instituțiile cu responsabilități în domeniul educației și formării profesionale.

Conform datelor puse la dispoziție de Autoritatea Națională pentru Calificări, până în 2013 au fost autorizate 146 de centre de evaluare și au fost evaluate și certificate competențele a 49 900 de persoane, inclusiv aproximativ 21 900 de persoane numai în perioada 2010-2013. În 25 dintre cele 41 de județe din România, există centre cu o distribuție geografică extrem de inegală (cele mai multe se află în regiunea București-Ilfov). Deși numărul de persoane care necesită certificate pe baza învățării informale și non-formale a crescut în mod semnificativ în ultimii trei ani, accesul la serviciile de validare integrate rămâne o provocare, în special în cazul grupurilor

⁹ Discrepanțe între competențe. Rolul întreprinderilor în 2012 http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/5521_en.PDF.

dezavantajate, cum ar fi lucrătorii necalificați și populația rurală. Răspândirea geografică neuniformă a centrelor și o lipsă de conștientizare în rândul beneficiarilor sunt bariere semnificative pentru o participare sporită la procesul de validare. Serviciile de validare sunt axate pe calificări formale – există doar câteva exemple de rezultate ale învățării din experiențe, cum ar fi validarea muncii voluntare.

În 2011, România a înregistrat cea mai mare proporție din Europa (61 %) a persoanelor cu vârsta între 16 și 74 ani fără competențe informatice. Doar aproximativ 4 din 10 adulți deține anumite competențe informatice și doar aproximativ 1 din 10 adulți deține competențe superioare în acest domeniu¹⁰. Conform unui studiu cu privire la TIC în educație, disponibilitatea calculatoarelor este considerabil mai mică decât media UE la toate nivelurile de învățământ, între 10 și 17 elevi fiind nevoiți să folosească în comun un calculator în școli. Calculatoarele tind să fie instalate în laboratoare speciale mai degrabă decât în sălile de clasă pentru a fi utilizate în timpul lecțiilor. O altă problemă majoră este numărul foarte mic de calculatoare în școli conectate la internet, în comparație cu situația din alte țări ale UE. Noua lege privind educația națională a instituit TIC drept materie obligatorie începând cu învățământul secundar inferior. De asemenea, începând cu 2012, TIC este o disciplină opțională în curriculumul național pentru învățământul primar. Utilizarea TIC în educația și formarea profesională a reprezentat o prioritate pentru programele de formare a cadrelor didactice și, recent, în România a fost înființată o infrastructură TIC pe scară largă.

Încă nu există o politică specifică sau coerentă pentru stimularea abilităților antreprenoriale în educația și formarea profesională în România, dar la nivel național au fost luate măsuri specifice pentru a aborda formarea inițială și continuă. Educația antreprenorială este o materie nouă, introdusă în curriculumul național pentru învățământul secundar inferior și superior și există unele prevederi EFPC privind dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul adulților.

5. Combaterea inegalităților

5.1 Început în forță: îmbunătățirea educației și îngrijirii copiilor preșcolari și combaterea abandonului școlar timpuriu

Rata abandonului școlar timpuriu rămâne cu mult peste media UE (17,3 % față de 12 % în 2013). Conform sondajului regional realizat de PNUD/Banca Mondială/CE privind situația romilor (2011), proporția abandonului școlar în rândul persoanelor de etnie romă este aproape de două mai ridicată decât cea în rândul persoanelor care nu sunt de etnie romă. Proporția este de trei ori mai mare în mediul rural decât în mediul urban. O strategie privind abandonul școlar timpuriu este în curs de elaborare cu sprijinul Băncii Mondiale.

Conform Planului României de implementare a Garanției pentru Tineret, aproape 90 % dintre șomerii romi neînregistrați au un nivel scăzut de educație. Peste jumătate din persoanele de etnie romă nu dețin încă un nivel de educație minim obligatoriu. Un procent de 82,4 % dintre copiii de etnie romă frecventează școala, în timp ce 6,9 % abandonaseră școala la momentul colectării datelor, iar 8,9 % nu au fost niciodată înscriși în sistemul de învățământ. Un procent de 85,7 % dintre părinții ai căror copii au abandonat școala au declarat că motivul abandonului este asociat cu factori legați de sărăcie (lipsa de resurse pentru costurile legate de educație sau necesitatea copilului de a lua parte la activități generatoare de venit pentru gospodărie) și doar 14 % au declarat că motivul a fost lipsa de importanță a educației. Părinții care nu și-au înscris niciodată copiii la școală dau vina pe lipsa de resurse sau pe necesitatea copilului de a lua parte la activități generatoare de venit sau de a ajuta la îngrijirea fraților mai mici.

Strategia de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020 promovează un set de politici integrate în domeniile educației, ocupării forței de muncă, sănătății, locuințelor, culturii și infrastructurii sociale. S-a continuat aplicarea următoarelor programe naționale specifice de sprijin material și financiar pentru elevii care provin din medii defavorizate:

- Programul „Bani pentru școală” (un program de sprijin financiar pentru ca elevii săraci să își continue studiile la nivel secundar).
- programul „Euro 200” (program de sprijinire a elevilor săraci pentru achiziționarea de calculatoare); și
- programul „Cornul și laptele”.

¹⁰ Sondaj în rândul școlilor: TIC în educație. Profil de țară: România, 2012
<https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/Romania%20country%20profile.pdf>.

O serie importantă de alte programe menite să asigure accesul egal la diferite niveluri de studiu au fost continuate, de exemplu rezervarea unui anumit număr de locuri în fiecare an în învățământul secundar și terțiar pentru studenții care provin din medii cu venituri mici și tinerilor de etnie romă.

Un studiu recent (2012) realizat de Fondul de Educație pentru Romi din România a stabilit o legătură între sentimentele pozitive ale copiilor romi care frecventează școala și tendința acestora de a continua educația la un nivel superior. Este de două ori mai probabil ca elevii care nu sunt fericiți la școală să abandoneze mai devreme școala, în comparație cu cei cărora le place școala. În prezent, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Învățământul Superior revizuieste indicatorii de calitate, pentru a conferi o pondere mai mare bunăstării copilului.

România are una dintre cele mai mici proporții de copii cu vârste între 4 și 6 ani înscriși în învățământul preșcolar: 85,5 % în 2012, cu mult sub media UE-28 de 93,9 %¹¹. Rata brută de înscriere pentru copiii cu vârste între 3 și 6 ani s-a îmbunătățit în mod semnificativ de la 74,7 % în 2005-2006 la 78,4 % în 2011-2012. În perioada 2012-2013, s-a înregistrat o creștere vertiginoasă, ca urmare a introducerii „clasei pregătitoare” în sistemul de învățământ primar, părinții fiind încurajați să aducă copiii la grădiniță înainte de a începe școala. Această schimbare structurală are un impact direct asupra calculului ratei brute de înscriere în învățământul preșcolar, ajustând intervalul teoretic de vârstă a copiilor de la 3-6 ani la 3-5 ani. Rata brută de înscriere pentru noua grupă de vârstă (3-5 ani) a ajuns la 90 % în 2012-2013. Diferența în ceea ce privește accesul la grădiniță între mediul urban și rural este perceptibilă: în zonele rurale, 86,7 % dintre copiii între 3 și 5 ani frecventează învățământul preșcolar, în timp ce în zonele urbane, cifra este de 93,2 %¹².

5.2 Competențele de bază ale elevilor

Studiul din 2012 din cadrul Programului internațional OCDE pentru evaluarea cunoștințelor elevilor (PISA)¹³ privind cunoștințele de matematică, științe și lectură ale copiilor de 15 ani a arătat că România are rezultate mult mai slabe decât media UE: 37,3 % dintre elevi au rezultate slabe la lectură (media UE: 17,8 %), 40,8 % la matematică (media UE: 22,1 %) și 37,3 % la științe (media UE: 16,6 %).

De asemenea, PISA 2012 indică disparități mari ale rezultatelor învățării între elevii care provin din diferite medii socio-economice. Copiii de 15 ani aflați printre ultimii 20 % au obținut o medie de 404 la matematică, în comparație cu o medie de 506 obținută de elevii aflați printre primii 20 %. Pentru lectură, diferența este chiar mai mare (o medie de 392 pentru ultimii 20 % și de 496 pentru primii 20 %).

Legea Educației Naționale nr. 1/2011 a consolidat un curriculum bazat pe competențe, în scopul de a aborda problemele de calitate în educație. Recent au fost puse în aplicare o serie de abordări transversale în cadrul curriculumului, precum și noi teste de evaluare transversală.

¹¹ Date Eurostat.

¹² Institutul Național de Statistică.

¹³ <http://www.oecd.org/pisa/keyfindings/pisa-2012-results.htm>.

